



AGNETE EILERTSEN • AUGUST 2019

MANUAL FOR RETTIGHETS- KLARERING OG LISENSIERING AV FOTOGRAFIER



MUSEENE I
SØR-TRØNDELAG



NORSK KULTURRÅD
Arts Council Norway

Forord

Museene i Sør-Trøndelag (MiST) mottok i 2018 utviklingsmidler fra Norsk Kulturråds digitaliseringsprogram. Prosjektet ønsker å forenkle, forbedre og øke den digitale tilgangen til museums-samlinger. Videre er det ønskelig å bidra til en reduksjon av de store etterslepena når det gjelder digitalisering og digital tilgang til samlingene, påpekt som et problemfelt i rapporten: *Riksrevisjonens undersøkning av digitalisering av kulturarven, Dok 3:4 (2016 -2017)*.

Utviklingsprosjektet er flerdelt, der en del handler om å utvikle en sjekklister eller manual i forbindelse med publisering av foto, for å forsøke å forenkle et komplisert felt. Vi erfarte både i egen organisasjon og på Digitalt Museum for øvrig, at blant annet foto der vernetiden har gått ut, merkes med copyright. Vi håper at denne manualen vil bidra til en forenkling av *ABM-skrift #72 Fotojuss for arkiv, museer og bibliotek*, og med nødvendige oppdateringer bl.a. i forhold til ny personvernlovgivning.

En stor takk til Agnete Eilertsen som har vært engasjert i arbeidet med å lage manualen. Takk også til kolleger i MiST (Erik Roll, Torstein Bach og Anne Mette Gottschal), til Madli Hjermann fra Haugalandsmuseene, Monica Milch Gebhardt fra Varanger Museum, Kristin Halaas i Vestfold-museene, styret i Seksjon for samlingsforvaltning, NMF og Per Olav Torgnesskar, Norsk Kulturråd for gode innspill og ikke minst til Nasjonalbibliotekets juridiske avdeling for gode svar og juridisk kvalitetssikring.

Trondheim, mai 2019

Ann Siri Hegseth Garberg
prosjektleder

INNLEDNING

Denne manualen gir en kort innføring i de viktigste reglene du må forholde deg til når du skal publisere og lisensiere fotografier i Digitalt Museum eller andre steder på nett. I punkt 1 i *Kulturrådets policy for webpublisering*¹ står det at

arkiv, bibliotek og museer bør etterstrebe åpenhet og delingskultur, og bidra til ny bruk i nye sammenhenger av nye brukere. Dette bør praktiseres innenfor rammen av gjeldende lovverk, og med vekt på brukerinteresser.

I tråd med dette punktet er målet med denne manualen å bidra til en økt delingskultur. Regelverket kan imidlertid virke komplisert, med den konsekvens at fotografier ofte forblir utilgjengelige unødvendig lenge. Denne manualen destillerer regelverket ned til de viktigste punktene, slik at vurderingen mellom tilgjengeliggjøring på den ene siden og lovens begrensninger på den andre forhåpentligvis blir mer overkommelig – selv for dem som ikke er godt kjent med fotojuss fra før.

¹ Tilgjengelig fra: <https://samlingsnett.no/rettigheter> Hentet: 28.02.2019

Det er mange etiske problemstillinger knyttet til arbeid med fotografier i museumssamlinger – problemstillinger som berører alt fra inntak, til digitalisering, til bevaring og tilgjengeliggjøring. Ofte tillater loven en handling, mens man av etiske hensyn kanskje burde la være. Denne manualen konsentrerer seg mest om det lovverket sier om opphavsrett og personvern, men nevner også et par etiske problemstillinger som kan oppstå. Etikk i arbeid med fotografier er et stort og komplekst tema som trenger mye mer utfyllende drøfting enn det er rom for her. Utarbeiding av retningslinjer knyttet spesielt til foto og etikk er imidlertid i gang på andre hold: Per mai 2019 arbeider Norsk ICOM med å konkretisere og tilpasse sitt museumsetiske regelverk til norske forhold, og nevner foto/audio/film som et eget arbeidsområde.² Fotobevaringsnettverket har også utredet behovet for egne etiske retningslinjer i arbeid med foto i ABM-sektoren, og anbefaler at det arbeides videre med slike retningslinjer. Forhåpentligvis ser vi resultatet av dette arbeidet i nærmeste fremtid.

Helt i slutten av denne manualen er det vedlagt tre flytskjema. Flytskjema 1 og 2 gir deg raskt svar på om et fotografi er falt i det fri, og hvem man må avklare bruk med hvis det ikke har falt i det fri. Flytskjema 3 gir deg svar på hvordan du bør forholde deg til personvernet til avbildede personer. Du kan velge å gå rett til flytskjemaene. Er du ikke helt stødig på regelverket kan det imidlertid lønne seg å lese gjennom informasjonen som kommer først, som gir en kort innføring i hovedreglene, definerer sentrale begreper og oppgir kilder og forslag til videre lesning.

Informasjonen som finnes her er hentet fra Kulturrådet/ Nasjonalbiblioteket/ Riksarkivet-publikasjonen *Fotojuss for arkiv, bibliotek og museum*,³ åndsverkloven, personopplysningsloven (som inkluderer personvernforordningen (GDPR)), Datatilsynets nettsider, og direkte korrespondanse med Datatilsynets og Nasjonalbibliotekets jussavdelinger. For mer informasjon og fordypning i fotojuss, samt en rekke nyttige caser, se *Fotojuss for arkiv, bibliotek og museum* (2011). Vær imidlertid obs på at *Fotojuss*-publikasjonen ikke er oppdatert på den nye åndsverkloven eller personopplysningsloven (inkl. personvernforordningen/GDPR) – noe som gjør at paragrafnumrene som er oppgitt der, ikke stemmer overens med paragrafnumrene i dagens lovtekst. Bortsett fra det er det ikke de store materielle forskjellene på ny og gammel lovgivning. Når det gjelder personvern kan det lønne seg å lese noen av artiklene på Datatilsynets nettsider om samtykke og publisering av bilder på nett (se for eksempel Datatilsynets nettartikler “Deling av bilder” og “Slektsgransking på nett”)⁴. Der finner du blant annet oppdatert informasjon om den nye personvernforordningen (GDPR).⁵

Når du skal publisere foto på nett er det tre steg du må ta for hvert enkelt bilde:

Steg 1: Finne ut om fotografiet er et fotografisk *verk* eller et fotografisk *bilde*

Steg 2: Beregne vernetid og klarere bruk og lisensiering med opphavsperson eller andre rettighetshavere

Steg 3: Ta nødvendige skritt for å sikre personvernet til avbildede personer

Manualen er delt inn i tre deler som korresponderer med disse tre stegene.

² Norsk ICOM “Konkretisering av etiske retningslinjer” Tilgjengelig fra:

<http://norskicom.no/etikk/konkretisering-av-etiske-retningslinjer/> Hentet: 10.05.2019

³ Torgnesskar, Per Olav (red.) (2011) *Fotojuss for arkiv, bibliotek og museum* Norsk Kulturråd Tilgjengelig fra:

<https://dms-cf-03.dimu.org/file/022waVTgxc6> Hentet: 16.01.2019

⁴ Tilgjengelig fra: <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/internett-og-apper/bilder-pa-nett/> og <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/internett-og-apper/slektsgransking/> Hentet: 29.01.2019

⁵ EU arbeider akkurat nå med en bransjenorm for hvordan abm-sektoren skal forholde seg til den nye personvernforordningen (GDPR). Arkivverket følger opp denne saken på vegne av norske bevaringsinstitusjoner, men det er uklart når denne bransjenormen vil foreligge.

STEG 1: VERK ELLER BILDE?

Viktig om forskjellen mellom verk og bilde: I praksis betyr forskjellen på verk og bilde kun ulik vernetid. Ellers gjelder de samme reglene: Du skal alltid navngi fotografen enten vernetiden er utløpt eller ikke, du må innhente tillatelse til bruk fra rettighetshaver hvis vernetiden ikke er utløpt, og du må ta hensyn til personvernet til avbildede personer.

For at et fotografi skal regnes som verk foreligger det et krav om en viss *originalitet* og at kunstneren/fotografen har utvist *selvstendig skapende innsats*.⁶ Skillet mellom bilder og verk beskrives på denne måten i forarbeidene til åndsverkloven:

Et fotografisk bilde viser hva som faktisk kunne sees fra en bestemt posisjon i et gitt øyeblikk. Et fotografisk verk vil i tillegg til dette ha andre, estetiske referanser; det vil med kunstneriske virkemidler gi uttrykk for noe mer enn de ytre fakta, være fotografens tolkning av det han ser og opplever⁷

Et verk kjennetegnes altså av at fotografen har brukt virkemidler som gjør fotografiet personlig, kreativt og estetisk tolkende, mens et bilde er en mer nøktern gjengivelse av virkeligheten.

Du må bruke skjønn når du skal vurdere om et foto er et bilde eller et verk, og vurderingen må foretas for hvert enkelt bilde.

Skjemaet under lister opp noen kjennetegn som kan være til hjelp i vurderingen:

	Fotografiske verk	Fotografiske bilder
<i>Utbredelse i museumssamlinger</i>	Sjelden	Vanlig
<i>Fotografen er...</i>	...ofte en profesjonell (kunst) fotograf (men må ikke være det)	... profesjonell fotograf eller amatør
<i>Fotografiet fremhever...</i>	...fotografens kreativitet og skapende innsats	...motivet på en objektiv måte
<i>Vanlige fotografiske virkemidler</i>	Kreativ lyssetting, kamera-vinkling og arrangering av motivet. Beskjæring	Lyssetting som fremhever motivet. Enkel justering av kontrast.
<i>Kontekst</i>	Foto tatt til kunstutstillinger eller andre sammenhenger der kunst vises regnes ofte som verk.	Bestilte portrettfoto (både enkelt- og gruppebilder) regnes som oftest som bilder. Det samme gjelder foto tatt for å dokumentere hendelser, mennesker, bygninger, gjenstander osv (f.eks pressefoto).
<i>Sjanger</i>	Kunstfoto regnes som oftest som verk. De er ofte titulerte og signerte.	Dokumentariske foto regnes ofte som bilder. Har ofte en forklarende tekst (hvem/hva er avbildet, i hvilken situasjon, når), men ingen tittel.
<i>Totalinntrykk</i>	En tolkning av motivet	En nøktern gjengivelse av motivet

⁶ Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven) § 2; Torgnesskar, s. 21

⁷ Fra forarbeidene til åndsverkloven, Ot. prp. nr. 54 (1994-95) s. 9; Torgnesskar, s. 22

STEG 2: OPPHAVSRETT, VERNETID OG LISENSIERING

Når du har funnet ut om du skal behandle fotoet som et bilde eller som et verk, kan du beregne vernetid, avklare bruk med eventuelle rettighetshavere og eventuelt lisensiere fotografiet.

Under finnes en kort introduksjon – i form av “Ofte stilte spørsmål” – til de ulike begrepene og bestemmelsene du må forholde seg til i denne prosessen. Du kan også bruke flytskjema 1 eller 2 (avhengig om fotografiet er et verk eller et bilde).

2.1 Hva er vernetid?

Vernetiden er den tidsperioden da den som har opphavsretten til et fotografi har enerett til å endre, kopiere og tilgjengeliggjøre fotografiet.

2.2 Hva ligger i begrepet “opphavsrett”?

Opphavsretten inkluderer både de økonomiske og de ideelle rettighetene:

De økonomiske rettighetene gir enerett til å endre, kopiere og tilgjengeliggjøre fotografiet, og gir vern mot at andre bruker det uten samtykke.⁸ Det er den som har de økonomiske rettighetene til et fotografi (her referert til som rettighetshaver) som bestemmer hvordan det kan brukes og lisensieres i vernetiden. Det finnes noen unntak (se åndsverkloven kapittel 3), men hovedregelen er at man må spørre rettighetshaver om tillatelse for all bruk. Rettighetshaver er ofte fotografen, men ikke alltid (se punkt 2.5).

De ideelle rettighetene gir opphavspersonen (den som skapte bildet/verket) rett til å bli navngitt når noen bruker fotografiet, og gir vern mot krenkelser av fotografiet og opphaverens anseelse eller egenart.⁹

2.3 Hvor lang er vernetiden?

For fotografiske *verk* varer vernetiden 70 år etter fotografens død, eller 70 år etter verket ble offentliggjort, dersom fotografen er ukjent.¹⁰

For fotografiske *bilder* varer vernetiden 50 år etter bildet er tatt eller 15 år etter fotografens dødsår (det alternativet som gir lengst vern). Hvis fotografen er ukjent er vernetiden 50 år.¹¹

Før åndsverkloven ble innført i 1995 var vernetiden for fotografier 25 år etter bildet ble tatt og 15 år etter fotografens dødsår. Fotografiske *bilder* som allerede var falt i det fri da åndsverkloven ble innført i 1995 fikk ikke forlenget vern. Det vil si at alle fotografiske bilder der fotografen døde før 1980 og bildet er tatt før 1970 er falt i det fri. For bilder tatt etter 1970 eller der fotografen døde etter 1980 varer vernetiden 50 år etter bildet ble tatt og 15 år etter fotografens død.

2.4 Hva skjer når vernetiden er utløpt?

Økonomiske rettigheter

Når vernetiden er utløpt opphører rettighetshavers økonomiske rettigheter, og fotografiet er “falt i det fri”. Da kan hvem som helst endre, kopiere og spre det, og ingen har ikke lov å sette lisens på fotografiet.

⁸ Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven) § 3

⁹ Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven) § 3

¹⁰ Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven) § 11 og 12

¹¹ Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven) § 23

Ideelle rettigheter

De ideelle rettighetene opphører ikke når vernetiden utløper. Fotografen skal derfor alltid navngis hvis det er praktisk mulig, og verket skal ikke “krenkes” – det vil si brukes på en måte som skader verkets eller opphavspersonens anseelse eller egenart.¹²

2.5 Hvem har opphavsretten til et fotografi?

Som oftest har fotografen både de økonomiske og ideelle rettighetene. Det finnes noen unntak: Er fotografiet et bestilt bilde (for eksempel et studioportrett) som ble tatt før 1995 har bestilleren av bildet som hovedregel de økonomiske rettighetene (dette ble regulert av den gamle fotografiloven). Er bildet tatt i et arbeidsforhold har ofte arbeidsgiver de økonomiske rettighetene (se punkt 2.6). Ved inntak av fotosamlinger kan museet overta hele eller deler av de økonomiske rettighetene. Det bør fremgå tydelig av kontrakt hvilke deler av opphavsretten museet overtar (se punkt 2.14).

De ideelle rettighetene kan ikke overdras, og tilhører alltid fotografen.¹³

2.6 Hvem har rettighetene til et bilde som en museumsansatt har tatt i arbeidstiden?

Den ansatte har i utgangspunktet opphavsretten til bildet, hvis ikke annen avtale er inngått. Norsk rettspraksis sier imidlertid at i mangel av avtale “vil [rettighetene] kunne anses overgått til arbeidsgiveren i den utstrekning det er nødvendig for at ansettelsesforholdet skal nå sitt formål og det dessuten er omfattet av arbeidstakerens oppgaver i arbeidsforholdet å skape slike verk”.¹⁴ Den ansatte beholder de ideelle rettighetene til bildet, og arbeidsgivers rett til bruk av bildene begrenser seg til “det som er nødvendig for å utnytte [...] fotografiet i arbeidsgivers normale virksomhet”.¹⁵

Arbeidsgiver og arbeidstaker bør inngå skriftlig avtale om dette. Se vedlegg 1 for forslag til en slik avtale.

2.7 Hvordan avklarer jeg bruk dersom et fotograffirma står oppgitt som rettighetshaver?

Hvis et firma står oppført som rettighetshaver har det sannsynligvis overtatt de økonomiske rettighetene til fotografiet fra en ansatt fotograf. Vernetiden beregnes likevel ut i fra fotografen som har tatt bildet sitt dødsår og når bildet/verket ble skapt (se punkt 2.3). For å beregne vernetiden riktig er det altså nødvendig å vite fotografens identitet, selv om vedkommende ikke har de økonomiske rettighetene til fotografiet.

Er vernetiden ikke gått ut, må bruk klareres med firmaet. Hvis firmaet er lagt ned i mellomtiden, må du finne ut hvem som overtok rettighetene til fotografiene da firmaet ble lagt ned. Hvis firmaet ble kjøpt opp av et annet firma, er ofte rettighetene overført til det nye firmaet. Noen ganger kan fotoarkivet ha blitt overført til et museum eller en annen bevaringsinstitusjon. I så fall gjelder den avtalen som ble inngått mellom firmaet og bevaringsinstitusjonen ved overtakelse. Er vernetiden gått ut (se punkt 2.3 og 2.4), kan ikke firmaet eller andre som eventuelt har overtatt rettighetene legge noen restriksjoner på bruk, og fotografiet skal regnes som falt i det fri.

¹² Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven) § 5 og 23

¹³ Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven) § 5

¹⁴ Torgnesskar, 2011:51

¹⁵ Torgnesskar, 2011:51

2.8 Hvem klarer jeg bruk med hvis fotografen er ukjent?

Du bør først gjøre grundige undersøkelser for å finne ut hvem fotografen er. Er det ikke mulig å finne fotografens identitet, beregnes vernetiden kun ut i fra alderen på fotografiet (se punkt 2.3). Fotografiet bør merkes med “Ukjent fotograf”.

Hvis de økonomiske rettighetene er overført til museet fra en annen rettighetshaver enn fotografen (f.eks bestiller): Museet kan publisere fotografiet på de vilkår og med de lisensene som kontrakten med rettighetshaver gir adgang til, frem til det faller i det fri.

Hvis rettighetsforhold ikke er avklart med rettighetshaver og vernetiden ikke er utløpt (for eksempel hvis man ikke har kunnet oppspore fotografen): Museet kan velge å publisere fotografiet, så lenge det tar høyde for at rettighetshaver kan melde seg, og er forberedt på å eventuelt betale vederlag eller fjerne fotografiet.¹⁶ I dette tilfellet vil publisering utgjøre en krenkelse av opphavsretten, fordi publisering ikke er klarert på forhånd.

Publisering i tilfeller der fotografen er ukjent og rettighetsforholdene ikke er avklart med annen rettighetshaver skjer altså med en viss risiko, men i praksis har det vist seg at museer møter få negative reaksjoner på publisering av slikt “gråsonemateriale”.¹⁷ Det minst inngripende vil være å publisere fotografiet med en intensjonserklæring og uten CC-lisens (velg alternativet “Opphavsrett” i Primus).

Intensjonserklæring: “Vi har gjort det som står i vår makt for å finne rettighetshaverne til fotografiene som er publisert på denne nettsiden. Hvis du har opplysninger som kan gjøre det mulig for oss å identifisere rettighetshavere, vil vi gjerne at du tar kontakt med oss på denne e-post-adressen ...”.¹⁸

NB: Man kan ikke bruke CC-lisenser på fotografier der rettighetsforholdene er uavklarte, ettersom det bare er rettighetshaver som kan påføre et bilde lisenser (se punkt 2.12).

For å unngå en situasjon der rettighetene til fotografiet er uavklarte er det viktig å inngå skriftlig kontrakt ved inntak av nye fotografier i samlingen (se punkt 2.14).

2.9 Hvem har opphavsretten hvis bildets motiv er et verk?

Hovedregel: Et bilde av et verk (se åndsverkloven § 2 for en liste over hva som regnes som verk) er som hovedregel vernet både som fotografisk bilde (vernetid regnes ut i fra når bildet ble tatt og fotografen døde) og verk (vernetid regnes ut i fra når det avbildede verket ble skapt og skaperen døde). Du må innhente tillatelse fra både fotografen og skaperen av det avbildede kunstverket før bildet publiseres, hvis vernetiden ikke er utløpt.¹⁹

Unntak: Byggverk, båter, fly, biler og lignende kan avbildes fritt.²⁰ Det samme gjelder hvis verket “utgjør en del av bakgrunnen eller på tilsvarende måte spiller en tilfeldig eller underordnet rolle i sammenhengen”.²¹ Kunstverk som er varig satt opp i det offentlige rom kan også avbildes fritt, så lenge verket ikke “klart er hovedmotivet i bildet og gjengivelsen utnyttes ervervsmessig”.²² Her beregnes altså vernetiden som for andre fotografiske bilder.

¹⁶ Torgnesskar, 2011:110

¹⁷ Torgnesskar, 2011:12

¹⁸ Torgnesskar, 2011:78

¹⁹ Torgnesskar, 2011:54

²⁰ Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven) § 31

²¹ Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven) § 30

²² Lov om opphavsrett til åndsverk (åndsverkloven) § 31

2.10 Hva er CC-lisenser?

CC-lisensene regulerer bruk av et fotografi i vernetiden. Lisensene regulerer kun de økonomiske rettighetene, og tillater rettighetshaveren å åpne for mer liberal bruk enn det åndsverkloven tillater. CC-lisenser er altså et verktøy som gir økt tilgjengelighet i vernetiden.

2.11 Hva innebærer de ulike CC-lisensene?

Under finner du en kort gjennomgang av Creative Commons seks kjernelisenser.

CC BY-NC-ND (Navngivelse-IkkeKommersiell-IngenBearbeidelser): Denne lisensen er den mest restriktive. Den tillater andre å laste ned fotografiet og dele det med andre så lenge opphavspersonen er angitt, men de kan ikke endre det på noen måte, eller bruke det kommersielt.

CC BY-NC-SA (Navngivelse-IkkeKommersiell-DelPåSammeVilkår): Lar andre distribuere, endre og bygge videre på fotografiet for ikke-kommersielle formål. Men den som endrer, bearbeider eller bygger videre på fotografiet kan kun spre det resulterende verket/fotografiet under en lisens som er identisk med denne.

CC BY-NC (Navngivelse-IkkeKommersiell): Lar andre distribuere, endre og bygge videre på fotografiet for ikke-kommersielle formål. Avledede verk/fotografier må navngi opphavspersonen og være ikke-kommersielle, men de trenger ikke spres under en tilsvarende lisens (slik som SA-lisensene krever).

CC BY-ND (Navngivelse-IngenBearbeidelse): Lar andre bruke fotografiet fritt, også kommersielt, slik som det er, så lenge opphavsperson angis, men tillater ikke at man endrer, bearbeider eller bygger videre på fotografiet.

CC BY-SA (Navngivelse-DelPåSammeVilkår): Lar andre distribuere, endre og bygge videre på fotografiet, også for kommersielle formål, så lenge den opprinnelige opphavspersonen navngis og avledete verk/fotografier bærer en tilsvarende lisens.

CC BY (Navngivelse): Tillater andre å distribuere, endre og bygge videre på fotografiet, også for kommersielle formål, så lenge den opprinnelige opphavspersonen navngis. Denne lisensen åpner altså for bruk som om fotografiet skulle vært falt i det fri.

For utdypende juridiske tekster om de ulike lisensene, se Creative Commons nettsider.²³

2.12 Når kan CC-lisenser brukes?

CC-lisenser kan kun påføres et fotografi av personer/institusjoner som har de økonomiske rettighetene til fotografiet, og kan kun brukes i vernetiden. Hvis vernetiden er utløpt har museet ingen lovlig adgang til å sette noen CC-lisens på fotografiet eller kreve vederlag for bruk. Da skal det merkes "falt i det fri" eller "Public Domain".²⁴

²³ Creative Commons (ikke datert) "Om lisensene". Tilgjengelig fra: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=no>

²⁴ Torgnesskar, 2011:10

Hvis fotografen eller annen rettighetshaver har overført de økonomiske rettighetene til museet kan museet bestemme hvilken CC-lisens som skal brukes så lenge vernetiden ikke er utløpt. Avbildede personer kan også legge føringer for lisensen i vernetiden (se punkt 3.5). Kulturrådet ønsker at museer bruker en så åpen lisens som mulig²⁵

2.13 Museet mister viktige inntekter ved å fjerne strenge lisenser og bruksvilkår på fotografier. Hvordan kan museet balansere tilgjengeliggjøring og egne økonomiske interesser?

Mange museer opererer med restriktive lisenser. Museet har lovlig adgang til dette, så lenge det innehar de økonomiske rettighetene og vernetiden ikke er utløpt. Museet har (trolig) også lovlig adgang til å kreve administrasjonsgebyr for å utstede høyoppløselige filer av fotografier som er falt i det fri, så lenge de også er tilgjengelig for fri nedlasting i lavere oppløsning. Slik restriktiv praksis kan imidlertid sees på som et brudd med museenes samfunnsoppdrag.²⁶ ICOMs etiske retningslinjer vektlegger størst mulig tilgjengelighet innenfor lovens rammer (se punkt 3.2), og Kulturrådet anbefaler det samme. Samtidig møter museer krav fra det offentlige om økt egeninntjening, og det å ta betalt for bilder kan være en god inntektskilde. For en utfyllende diskusjon om dette temaet, se Torgnesskar (2011:8-12).

Det er ulovlig å sette lisens på fotografier som har falt i det fri. Utover det må museene utarbeide egne retningslinjer, der samfunnsoppdraget veies opp mot ønsket om en viss inntjening.

2.14 Hva er viktig å ha med i kontrakten ved inntak av nye fotografier?

Når museet skal overta et bilde eller en bildesamling bør det fremgå av skriftlig kontrakt hvilke deler av opphavsretten museet overtar.²⁷ I tillegg bør all informasjon som er nødvendig for å beregne vernetiden og utøve personvern innhentes, i den grad det er mulig: Navn på fotografen (ikke bare firmaet han/hun jobbet i), fotografens dødsår, fotografiets skapelsesår, samt navn og fødsels- og dødsår på avbildede.

Se vedlegg 2 for et eksempel på en mottaksavtale der rettighetsforhold blir avklart på en tydelig måte.

For mer info om innsamling av foto, se

<https://samlingsnett.no/fotoinnsamling>

2.15 Når må jeg forholde meg til BONO?

I noen tilfeller kan fotografen være representert av BONO. BONO har ansvar for å kreve inn vederlag og gi tillatelse til bruk av visuelle verk. De fleste av medlemmene i BONO som er fotografere er fotokunstnere. BONO er derfor mest relevant å kontakte når du ønsker å klarere bruk av fotografiske verk eller hvis du står overfor et bilde av et fotografisk verk (se punkt 2.9).

Finner du ikke fotografen på BONOs medlemsliste,²⁸ må bruk klareres direkte med fotografen.

²⁵ Kulturrådet (ikke datert) "Kulturrådets policy for webpublisering". Tilgjengelig fra: <https://samlingsnett.no/rettigheter> Hentet: 10.05.2019

²⁶ Torgnesskar, 2011:8

²⁷ Torgnesskar, 2011:16-18

²⁸ BONO, "Søk etter kunstner". Tilgjengelig fra: <https://www.bono.no/sk-etter-kunstner-1> Hentet: 10.05.2019

2.16 Hvordan endrer jeg status på et foto fra “Opphavsrett” til “Falt i det fri” eller CC-lisens i Primus?

For at et bilde som allerede er registrert med “Opphavsrett” skal vises riktig i Digitalt Museum etter at du har endret status til “Falt i det fri” må du slette eller merke opphavsretten som utgått i tillegg til å merke det som “Falt i det fri” eller legge til en annen lisens. Dette kan gjøres på flere måter i Primus. Se nedenfor for to alternativer:

Alternativ 1. Slette “Opphavsrett”-posten og legge inn ny lisens: I Primus, finn fanen “Rettigheter” og gå inn i redigeringsmodus. Slett “Opphavsrett”-posten ved å markere posten og trykke CTRL+D, eventuelt høyreklikk og velg “slett”. Høyreklikk og velg “Ny”. I feltet “Rettighetstype” velger du “Opphavsrett”. I feltet “Rettighet” velger du “Falt i det fri”. For annen lisens: Hold musen over “Opphavsrett”, høyreklikk og velg “Ny”. Fyll inn ønsket rettighetstype og rettighet. Trykk ok.

Alternativ 2. Merke “Opphavsrett”-posten som utgått og legge inn en ny gjeldende post. Dette alternativet er lurt å velge hvis “Opphavsrett”-posten inneholder informasjon (for eksempel om opprinnelig eier) som man vil beholde i Primus. Denne informasjonen bør også ligge under fanen “historikk”.

Finn fanen “Rettigheter” og gå inn i redigeringsmodus. Klikk på “Opphavsrett” og trykk CTRL+E, eller høyreklikk og velg “endre”. Fyll inn datoer i feltene “Fra dato” (begynnelsen av det året bildet ble tatt) og “Til dato” (utgangen av det året bildet falt i det fri) og trykk ok. Skriv eventuelt inn dateringsgrunnlag i feltet “Dateringsgrunnlag”. Hold musepekeren over “Opphavsrett”-posten, høyreklikk og velg “Ny”. For “Falt i det fri”: I feltet “Rettighetstype” velger du “Opphavsrett”. I feltet “Rettighet” velger du “Falt i det fri”. For annen lisens: Hold musen over “Opphavsrett”, høyreklikk og velg “Ny”. Fyll inn ønsket rettighetstype og rettighet. Trykk ok.

Digitalt Museum oppdateres over natten, så fotografiene vil vises riktig dagen etter lisensen er lagt inn.

STEG 3: PERSONVERN

Relevant lovverk: Åndsverkloven § 104, straffeloven § 267 (om privatlivets fred), personopplysningsloven (inkludert personvernforordningen eller GDPR) og taushetspliktbestemmelsene i helseloven og forvaltningsloven.

Personvern, kort oppsummert: Hvis du passer på å innhente skriftlig samtykke fra avbildede personer som er identifiserbare og som er i live nå, og ellers følger åndsverkloven § 104, er du på juridisk veldig trygg grunn når det gjelder personvern.

Når du står overfor fotografier som inneholder identifiserbare personer, må du ta personvern hensyn. En identifiserbar person er en person som familie, venner eller andre som står personen nær kan gjenkjenne.²⁹

Avbildedes rett til eget bilde har en egen utløpstid uavhengig av vernetiden (se åndsverkloven § 104), så selv om fotografiet har falt i det fri opphavsrettslig sett kan den avbildede fremdeles har rettigheter til fotografiet. Når det gjelder personvern er det to ting du må vurdere:

- 1) Om bildet kan publiseres, eller om det er etiske eller rettslige grunner til å la være.
- 2) Om det er påkrevd å innhente tillatelse fra avbildede før publisering.

²⁹ Torgnesskar, 2011:56

Personvern har ingen absolutt verdi, men tillegges større eller mindre vekt avhengig av situasjon. For eksempel bør personer i private roller og situasjoner vernes sterkere enn personer i offentlige roller og situasjoner.³⁰ Avbildedes rett til eget bilde svekkes også etter hvert som tiden går.³¹ Personvernvurderingen vil altså til dels være basert på skjønn.

Det er likevel noen sentrale regler som må følges, oppsummert nedenfor i form av “Ofte stilte spørsmål”:

Personvern: Ofte stilte spørsmål

3.1 Når må jeg innhente samtykke fra avbildede personer før bildet publiseres på nett?

Du skal som hovedregel alltid spørre om tillatelse før du publiserer personbilder av *nålevende personer*. For barn under 13 år³² eller andre som ikke kan gi gyldig samtykke må du spørre foresatte/verge. Samtykket skal være frivillig og informert (det vil si at du må være tydelig overfor den avbildede på hvordan du ønsker å bruke bildet), og du må også kunne påvise at samtykke har funnet sted.³³ Skriftlig samtykke er derfor å anbefale.

Du skal også spørre etterkommere om tillatelse før du publiserer bilder av personer som har vært døde *i mindre enn 15 år*.³⁴

3.2 Når trenger jeg ikke innhente samtykke fra avbildede før bilder publiseres på nett?

Bilder av personer som har vært *døde i minst 15 år* kan publiseres fritt, så lenge de ikke avslører personopplysninger om nålevende personer (et eksempel kan være hvis bildet avslører arvelige sykdommer i familien). I så fall må du innhente samtykke fra den levende personen som rammes.³⁵

Du trenger heller ikke tillatelse til publisering hvis

- 1) Personen på bildet “er en tilfeldig og ubetydelig del av motivet, og avbildningen ikke anses for å virke krenkende for personen”³⁶ – for eksempel tilfeldig forbipasserende i et gatebilde.
- 2) Fotografiet gjengir forsamlinger, folketog i friluft eller forhold eller hendelser som har allmenn interesse.³⁷
- 3) Fotografiet har aktuell og allmenn interesse.³⁸ Med “aktuell og allmenn interesse” menes at det er knyttet til nyhetsbildet og at det er en generell, bred interesse for saken bildet illustrerer.³⁹ Se Torgnesskar (2011:58) for en mer utfyllende diskusjon om hva “aktuell og allmenn interesse” innebærer.

3.3 Hvilke typer fotografier skal ikke publiseres?

3.3.1 Sensitive personopplysninger

Du kan ikke publisere foto som inneholder *sensitive personopplysninger om nålevende personer*.

³⁰ Torgnesskar, 2011:58

³¹ Torgnesskar, 2011:78

³² Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven), § 5

³³ Torgnesskar, 2011:78 Datatilsynet, “Samtykke”; Personvernforordningen (GDPR), art. 6

³⁴ Åndsverkloven, § 104

³⁵ Lov om opphavsrett til åndsverk mv (åndsverkloven) § 104; Datatilsynet (2017) “Slektsgranskning på nett”

³⁶ Torgnesskar, 2011:58

³⁷ Åndsverkloven, § 104. Datatilsynet anbefaler imidlertid å alltid innhente tillatelse fra nålevende avbildede personer, ettersom det kan være vanskelig å skille mellom hva som er personbilder og hva som er situasjonsbilder. Se Datatilsynets nettartikkel “Deling av bilder”.

³⁸ Åndsverkloven, § 104

³⁹ Torgnesskar, 2011:58

Sensitive personopplysninger er opplysninger om “rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning eller fagforeningsmedlemskap, samt behandling av genetiske opplysninger og biometriske opplysninger med det formål å entydig identifisere en fysisk person, helseopplysninger eller opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering”⁴⁰ Du må ha særskilt grunnlag for å behandle disse opplysningene, og du har rådføringsplikt. Datatilsynet kan gi særlig tillatelse til behandling i spesielle tilfeller.⁴¹ Søk alltid råd hos personvernombud (eventuelt ta direkte kontakt med Datatilsynet) hvis museet ønsker å ta inn fotografier i samlingen som inneholder sensitive personopplysninger.⁴²

3.3.2 Fotografier med taushetsbelagte opplysninger

Viser fotografiet en pasient som nå er død, kan det fremdeles omfattes av taushetspliktbestemmelsene i helseloven (ingen utløpsdato) eller forvaltningsloven (gjelder i 60 år etter bildet ble tatt). Dette må undersøkes før bildet publiseres.⁴³ Hvis taushetsplikten fremdeles gjelder, skal ikke fotografiet publiseres med mindre du kan gjøre tiltak som beskytter personvernet til den avbildede.

3.3.3 Fotografier med krenkende innhold

Det er i utgangspunktet ikke lov å publisere fotografier som kan virke krenkende eller ufordelaktig for den avbildede eller dens etterkommere (f.eks hvis personen sitter i fengsel eller er på en institusjon) – uavhengig om vedkommende nå er død eller levende. Det er spesielt viktig å innhente samtykke hvis personen er i live eller har vært død i mindre enn 15 år. Her kan straffeloven § 267, som verner privatlivets fred, komme til anvendelse, og den bestemmelsen er relevant for både nålevende og avdøde personer. I praksis skal det imidlertid mye til for at personvernet til en som har vært død i mange år veier tyngre enn ytringsfriheten hvis det skulle oppstå en rettslig konflikt.⁴⁴ Personvernet svekkes altså med tiden, og selv om loven er ganske klar, åpner den altså også for å utvise skjønn. Museets ansvar for å fortelle historien – inkludert det som for noen kan virke krenkende – må veies opp mot personvernet til den avbildede i hvert enkelt tilfelle.

Publisering av krenkende bilder er også en ren etisk vurdering. ICOMs etiske retningslinjer slår blant annet fast at man skal vise tilbørlig hensyn til grupper og trosforestillinger (pkt. 4.2), utvise respekt for eksisterende samfunn (pkt. 6.5), respekt for menneskeverd, kultur og tradisjoner (pkt. 6.7), og fremme et harmonisk forhold mellom museet og lokalsamfunnet (pkt. 6.8). Alt dette kan berøre museenes behandling av krenkende eller ufordelaktige personbilder av både nålevende og avdøde personer.

3.3.4 Å hindre identifisering for å unngå å krenke personvernet

Hvis et fotografi vurderes til å være så krenkende at det ikke bør publiseres, kan en løsning være å hindre identifisering av avbildede, ved for eksempel å fjerne navnet til vedkommende, sladde eller “pixelere” ansiktet og andre identifiserende kjennetegn.⁴⁵ Ved å hindre identifisering kan man unngå å krenke personvernet. Det kan imidlertid være etiske problemstillinger knyttet til dette, og det er viktig at museet vurderer om sladding eller pixelering kan ha utilsiktede konsekvenser – som for eksempel å føre til ytterligere stigmatisering av en person eller gruppe.

⁴⁰ Generell personvernforordning (GDPR), artikkel 9. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38/*#KAPITTEL_pvf-3 Hentet: 25.04.2019

⁴¹ Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) § 7

⁴² Datatilsynet (2018) “Behandle særlige kategorier av personopplysninger (sensitive personopplysninger) - forbud og unntak”. Denne artikkelen inneholder også en liste over hva som utgjør sensitive personopplysninger. Se også Personvernforordningen (GDPR), artikkel 9.

⁴³ Torgnesskar, 2011:69

⁴⁴ Torgnesskar, 2011:60

⁴⁵ For en relevant case, Torgnesskar, 2011:89

En annen mulig etisk konflikt er at manipulering av fotografiet kan sees på som en krenkelse av de ideelle rettighetene til fotografen. Den europeiske arkivgruppen (EAG) understreker i sin *Veileder i personvern for arkivbevarende institusjoner* (2019) viktigheten av at hindring av identifisering (de skriver spesifikt om pseudonymisering⁴⁶) bør kunne reverseres, slik at fotografiets integritet opprettholdes og eventuell bevis- eller dokumentasjonsverdi ikke forringes.

3.4 Hva gjør jeg hvis identiteten til avbildede er ukjent?

I *Fotojuss for arkiv, bibliotek og museum* anbefales det å anslå avbildedes fødselsår, og så regne 100 år fra dette året. Du anslår da at personen ble 85 år og har vært død i 15 år, noe som gjør at du ikke trenger tillatelse for å publisere fotografiet.⁴⁷

I de tilfellene du står overfor en stor mengde fotografier med ikke navngitte personer som sannsynligvis fremdeles er i live, for eksempel store portrettarkiver, og det er vanskelig eller umulig å innhente tillatelse fra alle avbildede, kan du velge å ta en sjanse og publisere fotografiene uten tillatelse. Dette vil utgjøre en krenkelse av personvernet. Det er derfor viktig at museets kontaktinformasjon er godt synlig på nettsiden og at eventuelle anmodninger om å fjerne bilder imøtekommes raskt. I praksis har det imidlertid vist seg å være liten risiko for at avbildede føler seg krenket av slike publiseringer, så lenge bildene er av en viss alder og er regulære studioportretter,⁴⁸ eller andre typer harmløse dokumentariske bilder.

3.5 Kan museet bruke CC-lisenser for å beskytte personvernet til avbildede personer?

CC-lisenser og personvern er i utgangspunktet to separate domener. CC-lisenser regulerer kun de økonomiske rettighetene, og påvirker ikke rettighetene til avbildede personer.⁴⁹ Avbildede personer kan riktignok legge føringer for CC-lisensen ved å samtykke til publisering av fotoet på visse vilkår. På samme måte kan den som har opphavsretten til fotografiet velge CC-lisens motivert av å ville verne avbildede personer, men dette er bare mulig så lenge den økonomiske opphavsretten gjelder (altså i vernetiden). Man kan ikke bruke CC-lisenser for å hindre spredning av et foto, uansett grunn, etter at vernetiden er utløpt. I de tilfellene bildet er falt i det fri men man mangler samtykke til bruk fra avbildede personer, sier åndsverkloven § 104 at samtykke skal innhentes, så lenge fotografiet ikke oppfyller noen av unntakene i samme paragraf.

Personvernparagrafen i åndsverkloven (§ 104) gjelder uavhengig av om vernetiden er utløpt. Hver enkelt bruker av et fotografi (dette gjelder også personer som laster ned fotografiet fra Digitalt Museum) har derfor et ansvar for å undersøke om samtykke til bruk fra avbildede er påkrevet, uavhengig av om fotografiet er merket med en CC-lisens, "opphavsrett" eller "falt i det fri".

Creative Commons anbefaler å legge ved en notis ved fotografiet som indikerer om tillatelse til bruk er innhentet fra avbildede personer, og om nye brukere av bildet må innhente nytt samtykke ved videre spredning av fotografiet.⁵⁰

⁴⁶ Pseudonymisering regnes som en av mange strategier for å hindre identifisering, og er ikke det samme som anonymisering. Ved pseudonymisering vil enkelte direkte identifiserende opplysninger erstattes med pseudonymer, men de vil fremdeles vil være unike identifikatorer. Ved anonymisering gjør man det derimot umulig å knytte informasjonen til en spesifikk person (Datatilsynet, *Anonymisering av personopplysninger. Veileder*, 2015, s. 6)

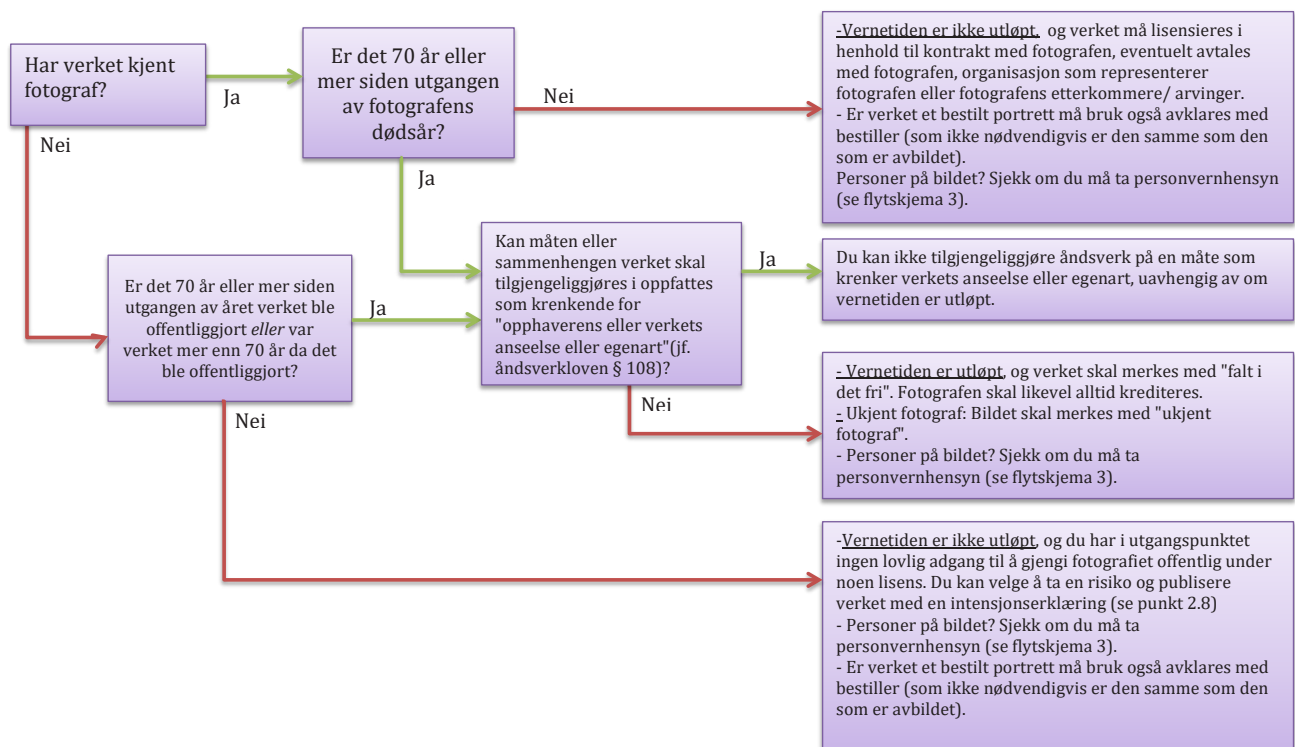
⁴⁷ Torgnesskar, 2011:112

⁴⁸ Torgnesskar, 2011:78-79 og 113

⁴⁹ Se Creative Commons' svar på spørsmålet "What are publicity, privacy and personality rights?". Tilgjengelig fra: <https://creativecommons.org/faq/#what-are-publicity-personality-and-privacy-rights> Hentet: 24.04.2019

⁵⁰ Se Creative Commons' svar på spørsmålet "How are publicity, privacy, and personality rights affected when I apply a CC license?". Tilgjengelig fra: <https://creativecommons.org/faq/#how-are-publicity-privacy-and-personality-rights-affected-when-i-apply-a-cc-license> Hentet: 23.04.2019

Flytskjema 1: Rettighetsklarering og lisensiering, fotografiske verk

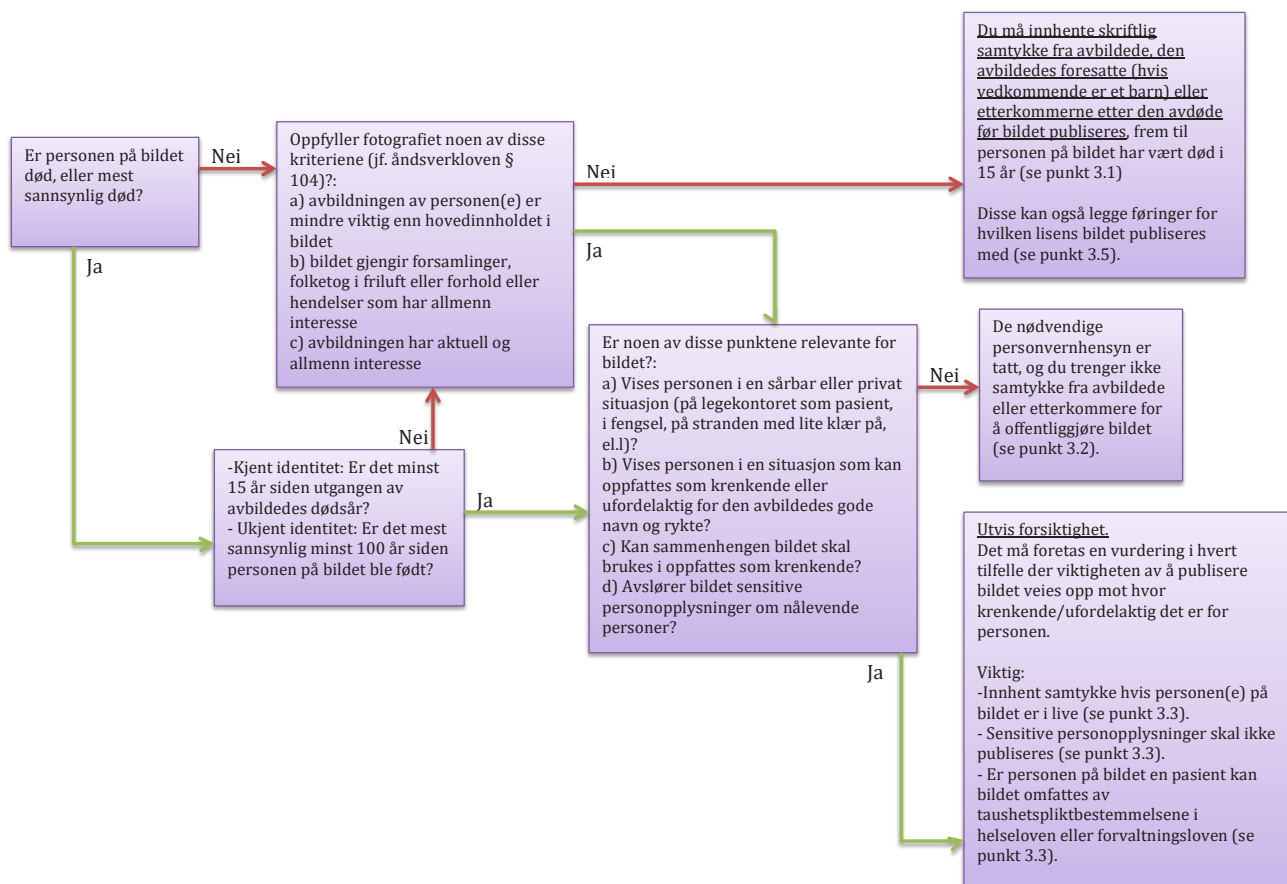


Kilder:

- ¹ Torgnesskar, Per Olav (red.) (udatert) Fotojuss for arkiv, bibliotek og museum Norsk Kulturråd Tilgjengelig fra: <https://dms-cf-03.dimu.org/file/022waVTgxgc6> (Hentet: 16.01.2019)
- ² Lov om opphavsrett til åndsverk mv (åndsverkloven) (2018), § 11, 12, 105 Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-40?q=%C3%A5ndsverkloven> (Hentet: 16.01.2019)

Flytskjema 3: Personvern, alle fotografier

- Gjelder for alle fotografier der identifiserbare personer er avbildet, uavhengig om fotografiet er falt i det fri og om det er fotografiske bilder eller verk.



Kilder:

- 1 *Generell personvernforordning (GDPR) (2018)*, Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/static/NLX3/32016r0679.pdf> Hentet: 28.01.2019
- 2 *Lov om opphavsrett til åndsverk mv (åndsverkloven)*, § 104. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-40?q=%C3%A5ndsverkloven>
- 3 *Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) (2018)* Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38>. Hentet: 28.01.2019
- 4 Torgnesskar, Per Olav (red.) (udatert) Fotojuss for arkiv, bibliotek og museum Norsk Kulturråd Tilgjengelig fra: <https://dms-cf-03.dimu.org/file/022waVTgxgc6> Hentet: 16.01.2019

**STANDARDAVTALE
FOTOGRAFIRETTIGHETER I ARBEIDSFORHOLD**

Mellom

Arbeidsgiver:..

og

Arbeidstaker:.....

er i dag inngått følgende avtale:

1 AVTALENS GJENSTAND:

- a: Denne avtalen regulerer rettighetene til fotografier som arbeidstaker har tatt, og i fremtiden tar, under sitt nåværende ansettelsesforhold hos arbeidsgiver, jfr. åndsverkloven kap. 1 og § 23
- b: Avtalen omfatter ikke fotografier som arbeidstaker har tatt, i fremtiden tar, utenfor ansettelsesforholdet.
- c: Ved vurdering av om fotografiet er tatt under eller utenfor ansettelsesforholdet skal det bl.a. legges vekt på om fotografiet er tatt i arbeidstiden, evt. under pålagt overtid, om det er tatt med arbeidsgivers utstyr og om det er gjort på oppdrag fra arbeidsgiver eller ikke.

2 ARBEIDSGIVERS RETTIGHETER OG PLIKTER:

I kraft av denne avtalen overdrar arbeidstaker til arbeidsgiver følgende rettigheter til de fotografiene som er omfattet av avtalen, jfr. pkt. 1 ovenfor:

- a: Arbeidsgiver har eiendomsrett til originalene, men erverver kun en eksklusiv rett til å bruke fotografiene for seg, på den måte, til det formål og i den utstrekning arbeidsgivers "vanlige virksomhet" tilsier det. Det er arbeidsgivers "vanlige virksomhet" på det tidspunkt arbeidsforholdet ble/blir påbegynt som er avgjørende for omfanget av bruksretten.
- b: Arbeidsgiver kan ikke foreta endringer, beskjæringer, manipuleringer o.l. av fotografiene, uten arbeidstakers forhåndsamtykke, jfr. åndsverkloven § 68, 1. ledd.
- c: Arbeidsgiver kan ikke gi andre rett til å bruke fotografiene uten etter forhåndssamtykke fra arbeidstaker, jfr. åndsverkloven § 68, 2. ledd.
- d: Arbeidsgiver kan ikke bruke fotografiene på noen annen måte enn beskrevet ovenfor, uten etter forhåndssamtykke fra arbeidstaker, jfr. åndsverkloven § 67, 2. ledd. Dette gjelder også ny bruk som følge av at arbeidsgiver utvider/endrer sin "vanlige virksomhet" i h.h.t. pkt. 2 a ovenfor, herunder bruk av fotografier i nye medier.
- e: Arbeidsgiver har ansvaret for at det er innhentet nødvendig samtykke til den aktuelle bruken av fotografiene fra andre rettighetshavere, herunder modellens rettigheter i h.h.t. åndsverkloven § 104, jfr. dog pkt. 3e nedenfor.
- f: Arbeidsgiver har ansvaret for at fotografiene ikke brukes på en måte som krenker personvernet.

3 ARBEIDSTAKERS RETTIGHETER OG PLIKTER:

- a: Arbeidstaker beholder rettighetene til fotografiene i den grad de ikke er overdratt til arbeidsgiver i h.h.t. pkt. 2 ovenfor.
- b: Arbeidstaker skal navngis ved all offentlig bruk av fotografiene, i samsvar med god skikk, jfr. åndsverkloven § 5. Arbeidstaker samtykker i at han kan navngis sammen med arbeidsgivers navn dersom arbeidsgiver ønsker dette.
- c: Arbeidstaker har rett til å ta kopier av fotografiene til bruk i egen markedsføring, herunder markedsføring på internett og i andre medier. Ved bruk av bildene i markedsføring plikter arbeidstaker å opplyse at bildene er tatt under ansettelsesforholdet hos arbeidsgiver.
- d: Arbeidstaker kan ikke bruke fotografiene på annen måte uten etter forhåndssamtykke fra arbeidsgiver. Dersom arbeidstaker ønsker å benytte fotografiene til deltakelse i konkurranser eller utstillinger kan arbeidsgiver bare nekte dette dersom det foreligger saklig grunn.
- e: Arbeidstaker skal bistå praktisk med innhenting av samtykker som nevnt under pkt. 2e ovenfor.

4 AVTALENS VARIGHET

- a: Partenes plikter og rettigheter i h.h.t. denne avtalen består også etter opphør av arbeidsforholdet.
- b: Arbeidstakerens rettigheter i h.h.t. pkt. 3 varer i hele hans liv og i det antall år etter utløpet av hans dødsår som til enhver tid fremgår av åndsverkloven, jfr. lovens § 11 og 23. Etter arbeidstakers død ivaretas arbeidstakerens rettigheter av dennes arvinger.

Denne avtalen i to eksemplarer, hvorav ett til hver av partene.

Sted/dato:

For arbeidsgiver:

For arbeidstaker:



VARANGER MUSEUM IKS
Avdeling Vadsø

Avtale om overdragelse av fotografier

Materialet har fått journalnr./aksesjonsnr. _____

Giver/selger **BRUK BLOKKBOKSTAVER!**

Navn			
Adresse			
Fødselsdato		Telefon	
Kontaktperson			
E-post			

Materialtype og omfang

Antall/ Presisering

Analogt fotografi	
Digital kopi av analogt fotografi	
Digital fil	
Album	

Fotograf(er)

Type overdragelse

Gave Kjøp mot vederlag på _____ kr Innlån til avfotografering

Forhold til materialet

- Giver/selger er fotografen og innehar både eiendomsrett og opphavsrett til materialet.
- Giver/selger innehar eiendomsrett til materialet og har fått overdratt opphavsrett gjennom arv, testamente, gave, kjøp eller etter avtale.

- Giver/selger har kun eiendomsrett til materialet

Overdragelse

- A. Mottaker overtar opphavsretten og eiendomsretten til materialet. Dette innebærer at mottaker kan bruke materialet til publisering i trykt form, på internett og til videresalg/distribusjon.
- B. Mottaker overtar eiendomsretten og får i tillegg bruksrett til publisering i trykt form, på internett og til videresalg/distribusjon.
- C. Mottaker overtar eiendomsretten. Dette innebærer at mottaker kan framvise bildet, formidle til privat brukskopiering og utlån i analog form. Er bildet falt i det fri kan mottaker bruke materialet til publisering i trykt form, på internett og til videresalg/distribusjon.

Personopplysninger

- Giver/selger gir samtykke til at navn, fødselsår, og senere dødsår, blir lagret av museet. Etter personopplysningslovens regler har giver/selger rett til innsyn, sletting og retting av disse personopplysningene.

Fotografiene vil inngå i bevaringsinstitusjonens bildesamling. Formålet med samlingen er å bevare, tilgjengeliggjøre og formidle fotohistorisk materiale for publikum. Vi forbeholder oss retten til å eventuelt avhende (gi bort/kassere) hele eller deler av fotomaterialet.

TAKK FOR DITT BIDRAG!

Besøk oss på www.digitaltmuseum.no

Sted og dato:

Giver / selger

Mottaker

Vedlegg/Kommentar	
-------------------	--

Denne avtalen er utferdiget i to eksemplarer, ett til hver av partene.

Kilder og videre lesning

Creative Commons *FAQ* (2019) Tilgjengelig fra: <https://creativecommons.org/faq/> Hentet: 23.04.2019

Datatilsynet (2015) *Anonymisering av personopplysninger. Veileder, 2015*. Tilgjengelig fra: <https://www.datatilsynet.no/globalassets/global/regelverk/veiledere/anonymisering-veileder-041115.pdf> Hentet: 09.05.2019

Datatilsynet (2018) "Behandle særlige kategorier av personopplysninger (sensitive personopplysninger) - forbud og unntak". Tilgjengelig fra <https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-verktoy/veiledere/veileder-om-behandlingsgrunnlag-forbud-mot-a-behandle-sarlige-kategorier-av-personopplysninger-sensitive-personopplysninger-og-unntak/> Hentet: 29.01.2019

Datatilsynet (ikke datert) "Deling av bilder". Tilgjengelig fra: <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/internet-og-apper/bilder-pa-nett/> Hentet: 29.01.2019

Datatilsynet (ikke datert) "Samtykke" Tilgjengelig fra: <https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-verktoy/veiledere/veileder-om-behandlingsgrunnlag/samtykke/> Hentet: 26..03.2019

Datatilsynet (2017) "Slektsgransking på nett" Tilgjengelig fra: <https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/internet-og-apper/slektsgransking/> Hentet: 29.01.2018

Den Europeiske Arkivgruppen (EAG) (2019) *Veileder i personvern for arkivbevarende institusjoner* Tilgjengelig fra: <https://www.arkivverket.no/nyheter/veileder-i-personvern-for-arkivbevarende-institusjoner?q=personvern%20arkiv> Hentet: 10.04.2019

Generell personvernforordning (GDPR) (2018) Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/static/NLX3/32016r0679.pdf> Hentet: 28.01.2019

ICOMs museumsetiske regelverk (2008) Tilgjengelig fra: <https://www.kulturradet.no/vis-publikasjon/-/publikasjon-icomsmuseumsetiske-regelverk> Hentet: 05.02.2019 Spesielt relevant: pkt. 4.2, 6.5, 6.7 og 6.8

Kulturrådet (ikke datert) *Kulturrådets policy for webpublisering* Tilgjengelig fra: <https://samlingsnett.no/rettigheter> Hentet: 28.02.2019

Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) (2018) Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-38>. Hentet: 28.01.2019

Lov om opphavsrett til åndsverk mv (åndsverkloven) (2018). Spesielt relevant: § 11, 12, 23, 104 og 105 Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-15-40?q=%C3%A5ndsverkloven> Hentet: 28.01.2019

Lov om straff (straffeloven). Spesielt relevant: § 267. Tilgjengelig fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28?q=straffeloven> Hentet: 01.03.2019

Ot. prp. nr. 54 (1994-95). Tilgjengelig fra: <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1994-95&paid=4&wid=b&psid=DIVL396> Hentet: 25.01.2019

Torgnesskar, Per Olav (red.) (2011) *Fotojuss for arkiv, bibliotek og museum* Norsk Kulturråd Tilgjengelig fra: <https://dms-cf-03.dimu.org/file/022waVTgxc6> Hentet: 16.01.2019

Dette dokumentet er ikke ment å gi, og utgjør ikke juridisk rådgivning i en konkret sak. Det er bare ment for generelle informasjonsformål. Du bør ikke handle eller avstå fra å handle på grunnlag av materiale i dette dokumentet, uten å søke relevant juridisk eller annen profesjonell rådgivning